

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 023438 20 Кж
Бања Лука, 15.04.2021. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Даниеле Миловановић и Горане Микеш, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог В.Б., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалби браниоца оптуженог, адвоката В.Љ. из П., изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 023438 19 К од 05.10.2020. године, након одржане сједнице вијећа, у присуству републичког јавног тужиоца Бранка Митровића, оптуженог и његовог браниоца, дана 15.04.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Одбија се, као неоснована, жалба браниоца оптуженог В.Б. и потврђује пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 023438 19 К од 05.10.2020. године.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 023438 19 К од 05.10.2020. године, оптужени В.Б. оглашен је кривим да је као помагач починио кривично дјело ратног злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ), те је осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године. Истом пресудом оптужени је на основу одредбе члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 2. тачке а), е) и ж) Закона о кривичном поступку Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 53/12, 91/17 и 66/18, у даљем тексту: ЗКП РС), обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 899,48 КМ, судски паушал у износу од 150,00 КМ, а све у року од 15 дана од дана правоснажности те пресуде под пријетњом принудног извршења, те је обавезан да надокнади награду и нужне издатке браниоца по службеној дужности, чија висина ће бити утврђена посебним рјешењем у складу са чланом 97. став 2. ЗКП РС. На основу члана 108. став 3. ЗКП РС оштећени је са имовинско-правним захтјевом упућен на парницу.

Против наведене пресуде жалбу је, благовремено, изјавио бранилац оптуженог В.Љ. из П. због, како наводи, повреде одредаба ЗКП, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде Кривичног закона, са приједлогом се побијана пресуда укине и оптужени ослободи од оптужбе или да се пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У писменом одговору на жалбу браниоца, окружни јавни тужилац је предложио да се та жалба одбије као неоснована и потврди првостепена пресуда.

У сједници вијећа Врховног суда Републике Српске, бранилац оптуженог је изложио жалбу, остајући код разлога и приједлога исте, оптужени се придружио ријечима свог браниоца, а републички јавни тужилац Бранко Митровић је остао у цијелости код писменог одговора окружног тужиоца на жалбу браниоца и приједлога истог.

Разматрајући спис, побијану пресуду, жалбу браниоца и одговор тужиоца на ту жалбу, одлучено је као у изреци ове пресуде, из сљедећих разлога:

Оспоравајући правилност и законитост побијане пресуде, жалба указује на битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачке ж), з), ј) и к) ЗКП РС.

Неосновани су приговори из жалбе, којима се истиче да је првостепени суд прекршио одредбу члана 3. став 2. ЗКП РС. Жалба погрешно сматра да је овом повредом, првостепени суд починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка ј) ЗКП РС, који облик битне повреде се односи на повреду из члана 321. ЗКП РС (забрана *reformatio in peius*). У сваком случају, нема повреде члана 3. став 2. ЗКП РС, јер првостепени суд није имао сумње у погледу било којег доказа у корист или на штету одбране, због чега, супротно наводима из жалбе, није прекршен принцип „*in dubio pro reo*“, садржан у цитираној законској одредби.

Исто тако, супротно наводима из жалбе браниоца оптуженог, овај суд налази да изрека побијане пресуде није неразумљива, нити противријечна сама себи, нити њеним разлозима и образложење пресуде садржи разлоге у погледу одлучних чињеница с аспекта постојања кривичног дјела и кривице оптуженог и чињеница одлучних за правилну примјену Кривичног закона. Осим тога, приговори жалбе којима се указује на изостанак разлога о одлучним чињеницама, су по оцјени овог суда неосновани, јер је побијана пресуда дала разлоге о свим одлучним чињеницама (како о постојању оружаног сукоба, тако и о статусу цивила, нексуса између оружаног сукоба и предузете радње оптуженог), а такође је оцјенила и доказе одбране, ради чега су неприхватљиви приговори жалбе засновани на тврдњи да је првостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС. Примјењујући правилан методолошки приступ и у складу са начелом слободне оцјене доказа прописаним у члану 15. ЗКП РС, првостепени суд је размотрио све доказе, како оптужбе тако и одбране, те у потпуности поступио у складу са одредбом члана 295. став 2. ЗКП РС, при томе је нарочито водио рачуна о оцјени противрјечних доказа и дао аргументацију у погледу доказаних чињеница,

испуњавајући на тај начин и своју обавезу прописану одредбом члана 304. став 7. ЗКП РС.

Сасвим је друго питање што жалба оспорава валидност датих разлога, међутим, приговорима таквог карактера се у суштини оспорава правилност оцјене доказа, што представља приговор чињеничног карактера, због чега ће овај суд оцјенити основаност тих приговора у оквиру жалбеног основа погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

У жалби браниоца се као основ побијања, наводе и битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311 став 1 тачке ж), з), али исти уопште нису конкретизовани, нити жалба садржи било какво образложење ових облика битних повреда.

Приговорима садржаним у жалби браниоца оптуженог, се не може оспорити правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва у помагању из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. КЗ СФРЈ, за које је том пресудом оглашен кривим. Такав закључак резултат је правилне оцјене свих проведених доказа оптужбе и одбране и то појединачно и у међусобној повезаности, па разлоге за такав закључак, као мјеродавно образложене и ваљане, овај суд у цјелости прихвата, а њихова правилност се жалбеним аргументима браниоца оптуженог, не може оспорити.

Наиме, побијана пресуда детаљно износи садржај изведених доказа како објективне, тако и субјективне природе, све те доказе правилно оцјењује и изводи коначан, а по оцјени овога суда правилан закључак да је оптужени учинио кривично дјело које му оптужба ставља на терет.

Тако је побијана пресуда, најприје побројала све доказе проведене на претресу пред првостепеним судом, затим је изнијела садржај изведених доказа (странице 5-42), те дала ваљане разлоге о свим одлучним чињеницама. Тако, побијана пресуда прво наводи на основу којих доказа изводи закључак о кршењу правила међународног права, цивилном статусу жртве, постојању оружаног сукоба, те постојању везе између сукоба и дјела (странице 42-51). Надаље, побијана пресуда даје ваљане и веома детаљне разлоге на основу којих доказа је првостепени суд извео закључак о формирању затвора „В.“ на подручју општине Прњавор током маја мјесеца 1992. године у који су затворени грађани бошњачке и хрватске националности са подручја општине Д., при чему су детаљно и ваљано образложене и чињенице које се односе на формирање овог затвора, услове боравка затворених цивила и статус оптуженог као чувара, као и чињеницу доласка и боравка оштећеног у овом затвору (странице 51-57). Поред наведеног, првостепени суд детаљно образлаже и на основу којих доказа је утврдио чињеницу да је оштећени прије критичног јутра претучен, да је просторија са затвореницима била закључана (странице 57-60), а потом и на основу којих доказа прихвата слијед догађаја од критичног јутра, описан у изреци пресуде, када је оптужени омогућио да у просторију која је претходно била закључана и у којој су цивили били затворени, уђу два непозната лица, са којима је ушао у наведену просторију, као и слијед догађаја након њиховог уласка у ову просторију, па све до лишења живота оштећеног А.Б., укључујући и идентитет

оптуженог (странице 61-71). Првостепена пресуда садржи и ваљане разлоге за правилан закључак суда о обавези чувара затвора (па тако и оптуженог) да заштите затворене цивиле и онемогуће улазак у затворске просторије непозваним лицима, при томе доводећи у везу исказе саслушаних свједока који су у затвору „В.“ обављали дужност стражара са материјалним доказима, при чему је анализирано и раније поступање оптуженог (странице 71-75). Након оваквог приступа оцјени изведених доказа, првостепени суд у образложењу пресуде даје детаљну оцјену вјеродостојности противрјечних доказа (странице 75-78), при чему су искази свједока које првостепени суд прихвата и на којима заснива пресуду критички оцијењени, а одређене непрецизности које су посматране са временске дистанце од двадесет и осам година од извршења предметног кривичног дјела неминовне, отклоњене су њиховим међусобним повезивањем, као и повезивањем са другим прихваћеним доказима, те је првостепени суд о свим одлучним чињеницама дао ваљане разлоге, које у цијелости прихвата и овај суд.

У основи, приговоре правилности и потпуности утврђеног чињеничног стања, жалба базира на интерпретацији исказа свједока Ф.Б., М.Б. и Е.Б., али то чини на начин да исказе ових свједока посматра селективно, само у оном дијелу који иде у прилог одбрани, занемарујући њихову суштину и без њихове оцјене са другим изведеним доказима.

Прије свега, жалба занемарује исказе свједока С.Л., И.З., Ј.З. и А.С. који су, у својим исказима, детаљно и у одлучним чињеницама сагласно описали начин на који је оптужени ушао у просторију са затвореницима, дајући при томе опис лица које је увео, те су на идентичан начин интерпретирали и друге важне чињенице попут положаја оштећеног, положаја оптуженог након уласка у просторију и ријечи које је упутио оштећеном, али и ријечи које је упутио једном од лица које је увео. Ови свједоци, у битном, на идентичан начин интерпретирају и начин на који је то лице лишило живота оштећеног, положај његовог мртвог тијела, те на крају ријечи које је оптужени упутио затвореницима, а потом заједно са та два лица и напустио просторију, укључујући и идентитет самог оптуженог. О свему томе наведени свједоци изнијели су низ детаља, при чему се поједини од ових свједока неких детаља боље, а неких детаља слабије сјећају, што је сасвим логично и очекивано, имајући у виду протек времена од догађаја до њиховог свједочења, као и затворско окружење и ратне догађаје, који су свакако једно стресно искуство, па се не може од свједока очекивати да памте све детаље и околности догађаја. Ипак, њихови искази у битним сегментима су идентични. О свему томе првостепени суд дао је детаљне и убједљиве разлоге на странама 75-78 првостепене пресуде, поклонивши вјеру исказима наведених свједока, при чему су њихови искази потврђени и исказима других свједока оптужбе, који о предметном догађају имају посредна сазнања, те је оцјеном њихових исказа, како појединачно, тако и у међусобној вези, првостепени суд на несумњив начин утврдио идентитет оптуженог као лица који је предузео радње описане у изреци првостепене пресуде. Осим тога, оцјена исказа свједока извршена је у складу са законским овлашћењем суда о слободној оцјени доказа, а та оцјена није произвољна, како то жалба сугерише, већ се тиче одлучних чињеница о којима је суд навео разлоге у образложењу побијане пресуде.

Надаље, свједок Е.Б. (на чији исказ се жалба позива) о инкриминисаном догађају има само посредна сазнања, јер у то вријеме није ни боравио у затвору „В.“. Када се жалба позива на исказ овог свједока, занемарује да је свједок одбране Д.М. појаснио дио исказа свједока Е., појашњавајући при томе да је о предметном догађају послје рата разговарао са Е.Б., те да му је само рекао да Г.Л., Н.Н. и М.В. морају знати ко је убио оштећеног, а што је и наведено на странама 38-39 побијане пресуде. Исто тако, када се исказ свједока Е.Б. о његовим посредним сазнањима о предметном догађају доведе у везу са исказима С.Л. и Ј.З., онда произлази да су свједоци С.Л. и Ј.З. у разним приликама, те у разним периодима на идентичан начин испричали суштину инкриминисаног догађаја. Наиме, сва три свједока су потврдили да су о овом догађају разговарали послје завршетка рата, а Е.Б. је, свједочећи на главном претресу, детаљно појаснио шта су му испричали, потврђујући на тај начин исказе С.Л. и Ј.З.

Исто тако, код оцјене исказа свједока Ф.Б. (чији искази из истраге су читани на основу одредбе члана 288. став 2. ЗКП РС јер је свједок преминуо) треба имати у виду да овај свједок није саслушан на главном претресу, па није ни имао могућност да објасни своје исказе, при чему је у бројним сегментима својих прочитаних исказа показао непрецизност, недоследност и несигурност (при чему се приликом давања свог другог исказа у истрази није ни могао сјетити да је раније давао исказ и то полицијским службеницима Државне агенције истраге и заштиту), те је првостепени суд, повезујући исказе овог свједока са исказима других свједока, на страни 58 побијане пресуде дао ваљано разлоге из којих разлога не прихвата поједине сегменте исказа овог свједока.

И свједок М.Б. о предметном догађају има само посредна сазнања, јер иако је био присутан у просторији са затвореницима, у свом исказу је појаснио да је од оштећеног био удаљен око 20 метара, да је била ноћ, да он током ноћи није ни видио оштећеног, него је само од других затвореника чуо да је он доведен претучен у просторију, није му прилазио ни током ноћи, а ни сљедећег јутра, између њих је било 20-25 људи, никога није питао о томе шта се догодило са оштећеним А.Б., а изричито је навео да је видио само његово мртво тијело. Потврдио је да није прилазио свом стрицу, нити се распитивао о томе шта се са њим догодило због страха, односно због тога што се плашио. Такође му није познато ни ко га је, ни како изводио из те просторије. Овај дио исказа свједока М.Б. потврђују свједоци Ј. и И.З., који потврђују да су Ф. и М.Б. били на супротном крају просторије, те да оштећеном нису прилазили због страха, што је у свом исказу потврдио и свједок С.Л. Дакле, супротно жалбеним наводима, првостепени суд је, доводећи у везу исказе ових свједока са исказима других свједока оптужбе, дао ваљано образложење из којих разлога не прихвата поједине дјелове исказа свједока Ф.Б. и М.Б.

Исто тако, супротно жалбеним наводима, правилно је првостепени суд утврдио радње помагања оптуженог, при чему је у образложењу прво наведено у чему се радња помагања објективно састоји, а потом је и анализиран садржај изведених доказа из којих је првостепени суд правилно закључио да су се у радњама оптуженог оствариле све објективне и субјективне елементе радње помагања (стране 79-81), о чему даје ваљане разлоге, које у цијелости прихвата и овај суд. Наиме, радње описане у изреци пресуде, по свом карактеру и значају, испуњавају све елементе помагања, онако како је прописано одредбом члана 24. КЗ СФРЈ, при чему, из укупности понашања оптуженог, произлази да је исти,

имајући у виду његово раније понашање, када је као стражар доводио и пуштао војнике у затворске просторије, који су потом ударали и злостављали затворенике (у чему је, према исказима свједока С.Л., Ј.З., И.З. и А.С., раније и сам учествовао), иако је као стражар био дужан да заштити затворене цивиле и онемогући улазак у затворске просторије непозваним лицима, а што произлази из сагласних исказа свједока Н.Н., М.В., Н.С., Ђ.Р. и Н.П. (стражара у затвору „В.“). Искази наведених свједока су потврђени и наредбом Комисије за размјену од 06. јуна 1992. године, којом је регулисано поступање са ратним заробљеницима и лицима лишеним слободе, те имајући у виду изглед, повреде и стање оптуженог, као и његову животну доб, оптужени је био свјестан да ће лица која је довео и којима је омогућио улазак у затворске просторије, извршити насиље према оштећеном, укључујући и убиство, на шта је и пристао, а које није ни покушао спријечити у томе, него их је оптужени довео, увео у закључану просторију са затвореницима, показао на оштећеног, са којим је тада и разговарао. Након смрти оштећеног затвореницима наредио да оперу крв, а лицу које је лишило живота оштећеног омогућио да несметано напусти просторију у којој су цивили били затворени, испољавајући на тај начин своје пристајање на наступање последице. Дакле, о субјективној страни предметног кривичног дјела побијана пресуда дала је ваљане и детаљно аргументоване разлоге на странама 79-81, а чињенични опис радњи у изреци пресуде јасно дефинише елементе умишљаја и субјективни однос оптуженог у извршењу предметног дјела, због чега је првостепени суд правилно утврдио да се у радњама оптуженог, описаним у изреци пресуде, стичу сва битна обиљежја кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. КЗ СФРЈ.

На основу свега наведеног, овај суд налази да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено и да је правилно примјењен Кривични закон, када су радње оптуженог, чињенично описане у изреци побијане пресуде, квалификоване као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва у помагању из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. КЗ СФРЈ.

Наиме, у сегменту побијања пресуде због повреде Кривичног закона жалба истиче да у конкретном случају уопште није утврђено од које радње је наступила смрт оштећеног, те да због тога оптужени не може одговорати за радњу која није у узрочној вези са последицом. Супротно наведеним жалбеним приговорима, првостепени суд је чињеницу смрти оштећеног, али и начин на који је она наступила, прије свега, утврдио на основу сагласних исказа свједока С.Л., Ј.З., И.З. и А.С., као непосредних очевидаца лишења живота оштећеног, чији искази су поткријепљени сазнањима оних свједока који о предметном догађају имају посредна сазнања, при чему је њихове исказе довео у везу са исказом свједока Б.Р., љекара у ДЗ П., као и са амбулантним протоколом Хитне помоћи ДЗ П. за дан 22. јуни 1992. године и изводом из матичне књиге умрлих за оштећеног, те на основу такве оцјене доказа извео правилан закључак да је смрт оштећеног наступила 22. јуна 1992. године у затвору „В.“ и то на начин описан у изреци побијане пресуде.

Овај суд је испитао побијану пресуду и у погледу одлуке о казни, те нашао да су побијаном пресудом правилно утврђене све околности од значаја за одмјеравање казне оптуженом и да су те околности адекватно вредноване.

Наиме, правилно су утврђене и у побијаној пресуди образложене све олакшавајуће околности, првенствено породичне прилике оптуженог, јер је ожењен и има дијете и његово држање посље учињеног кривичног дјела, обзиром, да након тога није починио ни једно кривично дјело, да је лошег имовног стања и да је дјело извршио као помагач, док је као отежавајућу околност имао у виду јачину повреде заштићеног добра, па је нашао да све наведене олакшавајуће околности, у свом збиру представљају особито олакшавајуће околности и да указују да се и са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања, због чега му је одмјерио казну испод границе прописане законом. Разлоге дате у побијаној пресуди у оцјени свих тих околности, овај суд прихвата као ваљане, јер цијенећи законом прописану казну за кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 24. КЗ СФРЈ (казна затвора од најмање 5 (пет) година, са могућношћу осуде на казну затвора од 20 (двадесет) година), за које је оптужени оглашен кривим том пресудом, као и општа правила о одмеравању казне из одредбе члана 41. КЗ СФРЈ, овај суд налази да је казна затвора изречена побијаном пресудом, потребна и нужна мјера казне за остваривање сврхе кажњавања, прописане у одредби члана 33. КЗ СФРЈ.

Из наведених разлога жалба браниоца оптуженог није основана, због чега је ваљало ту жалбу одбити на основу члана 327. ЗКП РС и одлучити као у изреци ове пресуде.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
Др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Биљана Аћић